

**MORA
KOMMUN**

Riktlinje för Investeringar

Innehållsförteckning

1. Syfte	3
2. Vad är en investering?	3
2.1 Definition.....	3
3. Redovisning av investeringar	4
3.1 Materiella anläggningstillgångar.....	4
3.2 Immateriella anläggningstillgångar.....	4
3.3 Finansiella anläggningstillgångar.....	4
3.4 Anskaffningsvärde.....	5
3.4.1 Gränsdragning mellan drift och investering.....	6
3.4.2 Definitioner för drift respektive investering.....	6
Reparation och underhåll.....	6
Ny-, till- och ombyggnad (investeringar).....	7
Verksamhetsanpassningar.....	7
Tillkommande utgifter.....	7
Inventarier.....	7
Komponentredovisning.....	7
3.5 Komponentredovisning.....	8
3.6 Kapitalkostnader.....	8
3.6.1 Avskrivningar.....	8
3.6.2 Internränta.....	9
3.6.3 Nedskrivning.....	9
3.7 Avyttring av anläggningstillgång.....	9
3.7.1 Lös egendom.....	9
3.7.2 Fast egendom.....	10
4. Investeringsprocess	10
4.1 Planering.....	10
4.1.1 Behov.....	10
4.1.2 Beredning och beslut.....	11
4.2 Genomförande.....	11
4.2.1 Hantering i anläggningsreskontran.....	11
4.2.2 Löpande uppföljning.....	12
4.2.3 Ombudgetering av investeringsmedel.....	12
4.3 Slutredovisning.....	12
4.4 Nyttillkommande investeringar.....	13
5. Investeringar hos kommunens bolag	13
6. Finansiering	13
6.1 Investeringsutgift.....	13
6.2 Investeringsbidrag från det offentliga.....	13
6.3 Lånefinansiering.....	14
6.4 Leasing.....	14
6.5 Driftkostnader.....	14
6.6 Olika typer av investeringar.....	14
7. Beslutsordning	15
7.1 Kommunfullmäktige.....	15
7.2 Kommunstyrelsen.....	15
7.3 Teknik- och servicenämnden.....	15
7.4 Gemensam servicenämnd för IT.....	15
7.5 Övriga nämnder.....	16

Beslutsinstans: Kommunfullmäktige
Beslutsdatum: 2025-12-15
Diarienummer: 2025/696

1. Syfte

Syftet med riktlinjen är att ge vägledning i arbetet för dem som i olika roller kommer i kontakt med investeringar i kommunen, samt för att skapa en enhetlig tillämpning av regler och rekommendationer för investeringsredovisning. Ansvar för vad som ska redovisas som investering respektive driftskostnad ligger på beslutsattestanten.

Ändamålet med redovisning enligt riktlinjen är att korrekt fördela utgifter över tid, så att varje verksamhetsår belastas med kostnader som motsvarar årets användning eller slitage av anläggningstillgångar. Detta säkerställer att redovisningen speglar en rättvis bild av resursförbrukningen under året.

2. Vad är en investering?

En investering innebär ett framtida åtagande genom att investeringens kostnader belastar kommande års driftutgifter genom årliga kapitalkostnader under investeringens nyttjandeperiod.

Vad som kan klassificeras som en investering regleras av:

- Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisning (RKR)

2.1 Definition

Enligt LKBR 6:6 definierar man en anläggningstillgång som en tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Andra tillgångar ska tas upp som omsättningstillgångar.

En annan förutsättning för att aktivera en anskaffning och redovisa utgiften som anläggningstillgång är att kommunen har kontroll över tillgången och att det är sannolikt att den kommer att ge ekonomiska fördelar eller framtida servicepotential till kommunen.

Klassificeringen i balansräkningen ska styras av avsikten med innehavet. För att precisera detta ytterligare, klassificeras en utgift som en investering om

- den ekonomiska livslängden beräknas till minst tre år
- är avsedd för stadigvarande bruk
- kommunen har kontroll över tillgången och att det är sannolikt att den ger ekonomiska fördelar eller en framtida servicepotential till kommunen

Samtliga kriterier ovan ska vara uppfyllda för att tillgången ska redovisas som en anläggningstillgång. Hur anskaffningen finansieras – det vill säga om investeringsbudget finns eller inte – påverkar inte bedömningen.

Anskaffningsutgiften för tillfälliga anläggningar, som endast är avsedda att användas under en kort period och därmed inte uppfyller ovanstående krav, ska kostnadsföras direkt.

3. Redovisning av investeringar

Anläggningstillgångar delas upp i materiella, immateriella och finansiella anläggningstillgångar.

3.1 Materiella anläggningstillgångar

Med materiell anläggningstillgång avses en fysisk tillgång som kommunen har kontroll över och som ger ekonomiska fördelar eller servicepotential i framtiden. För att utgiften ska klassas som materiell anläggningstillgång i Mora kommun krävs att nyttjandeperioden överstiger tre (3) år samt att utgiften överstiger ett (1) prisbasbelopp exklusive moms (mindre värde).

De materiella anläggningstillgångarna delas upp i:

- mark, byggnader och tekniska anläggningar
- maskiner och inventarier

Till mark, byggnader och tekniska anläggningar räknas exempelvis: mark, broar, byggnader, stommar, kompletteringar och installationer.

Till maskiner och inventarier räknas fordon, maskiner och inventarier för stadigvarande bruk som uppfyller villkoren för anläggningstillgång, exempelvis möbler. Detta regleras i RKR R4 – Materiella anläggningstillgångar.

3.2 Immateriella anläggningstillgångar

För att utgiften ska klassas som immateriell anläggningstillgång i Mora kommun krävs det att utgiften överstiger ett prisbasbelopp exkl. moms.

En immateriell anläggningstillgång är en identifierbar icke-monetär tillgång utan fysisk form som används för produktion eller tillhandahållande av varor eller tjänster. Den kan också användas för administrativa ändamål och förväntas ge framtida service.

Vanliga immateriella anläggningstillgångar är exempelvis engångsutgifter för programvaror, ledningsrätter och så vidare. Det är viktigt att beakta vart programvaran är belägen. Har vi inte kontroll över den uppfylls inte kontrollvillkoret för att få kalla det för tillgång. Detta regleras i RKR R3 – Immateriella anläggningstillgångar.

3.3 Finansiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar avser värdepapper som förvärvats för långsiktigt innehav samt långfristiga fordringar. Enligt RKR:s rekommendationer ska finansiella tillgångar klassificeras antingen som anläggningstillgångar eller omsättningstillgångar beroende på syftet med innehavet. Om syftet är att tillgången ska innehas eller brukas stadigvarande, ska den redovisas som anläggningstillgång. I de fall tillgången inte är avsedd att innehas eller brukas stadigvarande, ska den istället klassificeras som omsättningstillgång. Medel som är tillgängliga för att täcka löpande utbetalningar klassificeras alltid som omsättningstillgångar.

Aktier och andelar i kommunala koncernföretag ska enligt RKR R7 redovisas som anläggningstillgångar. Exempel på finansiella anläggningstillgångar är aktier, andelar och långfristiga fordringar. Dessa tillgångar ska tas upp i balansräkningen då de är avsedda för långsiktigt innehav, i enlighet med RKR:s rekommendationer

3.4 Anskaffningsvärde

Huvudregeln för värdering av materiella anläggningstillgångar är att de ska tas upp till anskaffningsvärde, vilket omfattar samtliga utgifter för tillgångens förvärv eller tillverkning.

I anskaffningsvärdet för en förvärvad anläggningstillgång ska, förutom inköpspriset, samtliga utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet inkluderas.

För egenproducerade anläggningstillgångar ska, utöver direkt hänförbara kostnader, även en skälig andel av indirekta tillverkningskostnader ingå i anskaffningsvärdet.

Exempel på poster som, utöver inköpspriset, ska ingå i anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång är:

- Iordningställande av plats eller område för installation,
 - Leverans och hantering,
 - Installation,
 - Konsulttjänster såsom arkitekt-, ingenjör- och juristtjänster (endast juridiska tjänster som är direkt hänförliga till förvärv, byggnation eller färdigställande av tillgången får ingå. Exempelvis får kostnader för juridisk rådgivning vid allmänna avtalstvister, bolagsbildning eller rådgivning som inte är direkt kopplad till tillgångens anskaffning inte inkluderas i anskaffningsvärdet).
 - Lagfart,
 - Framtagande av bygglovshandlingar (dock ej bygglovsansökan),
 - Utgifter för återställande av område, i den mån de uppfyller kriterierna för avsättning i balansräkningen,
 - Löner till personal som arbetar direkt med utveckling eller iordningställande av anläggningstillgångar. Endast lönekostnad för faktiskt nedlagd arbetstid får inkluderas. Tidsredovisning krävs, och skäligt är att även inkludera sociala avgifter och andra direkt personalrelaterade kostnader,
 - Vid användning av egna maskiner i produktionen bör, utöver direkta kostnader, även en skälig andel av maskinernas avskrivningar aktiveras.
- Normalt ska räntekostnader inte ingå i anskaffningsvärdet. Undantag medges dock för tillgångar avsedda för användning i vinstsyftande verksamhet, i enlighet med RKR R4.

Exempel på utgifter som inte ska ingå i anskaffningsvärdet för en materiell anläggningstillgång:

- Administrations- och allmänna omkostnader, såvida de inte direkt kan hänföras till förvärvet eller tillverkningen av tillgången.
- Utbildningskostnader för personal som ska använda den nya tillgången.
- Provkörning, intrimning eller andra löpande driftförluster i ett inledningsskede innan anläggningen uppnår avsedd driftsnivå.
- Hyra av moduler eller baracker där verksamhet bedrivs under ombyggnationer eller uppförande av fastighet.
- Rivning (med vissa undantag), sanering eller utrangering av egna tillgångar som tidigare använts i den egna verksamheten.

- Utgifter för myndighetsutövning i den egna kommunen, såsom upprättande av översikts- och detaljplaner eller handläggning av bygglovsärenden enligt PBL (inklusive bygglovsansökan).
- Utgifter för arkeologiska utgrävningar.

Tillkommande utgifter för en materiell anläggningstillgång ska kostnadsföras när de uppkommer, om det inte är sannolikt att utgifterna leder till att tillgången genererar framtida ekonomiska fördelar eller ökad servicepotential utöver den ursprungliga bedömningen – det vill säga att tillgångens kapacitet (prestanda eller nyttjandeperiod) ökar. Utgifterna ska då kunna beräknas och på ett tillförlitligt sätt hänföras till tillgången. Om dessa villkor är uppfyllda får tillkommande utgifter läggas till anskaffningsvärdet för tillgången.

Anskaffning av tillgångar som inte uppfyller kraven för att klassificeras som investering ska redovisas direkt som kostnad.

Försäkringsersättningar som erhålls vid exempelvis stöld eller brand ska redovisas som intäkt i resultaträkningen. Även eventuella viten i samband med entreprenader ska redovisas direkt som intäkt. Detta regleras enligt RKR R2 – Intäkter.

3.4.1 Gränsdragning mellan drift och investering

Kostnader för reparation och underhåll av en materiell anläggningstillgång som syftar till att bibehålla tillgångens ursprungliga egenskaper och funktion, utan att utgöra en resurs som är en ny tillgång ska redovisas som kostnader i den period de uppkommer.

Gränsdragningsproblem förekommer ofta vid redovisning av anläggningstillgångar, och det finns inte alltid självklara svar. Bedömningen ska därför göras utifrån bästa tillgängliga kunskap, med huvudprincipen att redovisningen ska vara rättvisande.

Följande principer ska särskilt beaktas vid gränsdragning och redovisning:

1. **Konsekvensprincipen:** Samma regelverk och tillämpning ska gälla från år till år.
2. **Väsentlighetsprincipen:** Endast belopp som är väsentliga för verksamheten ska aktiveras, för att undvika onödig administration.
3. **Försiktighetsprincipen:** Balansposter ska värderas med försiktighet, så att tillgångar eller intäkter inte överskattas och skulder eller kostnader inte underskattas.

Vid förändringar i principer, uppskattningar eller bedömningar ska detta anges i årsredovisningen.

3.4.2 Definitioner för drift respektive investering

Reparation och underhåll

Åtgärder som syftar till att bibehålla eller återställa en anläggningstillgångs ursprungliga funktion eller standard. Dessa kostnader bokförs direkt som driftskostnader.

Exempel för fastigheter:

- Ommålning eller tapetsering
- Byte av slitna golvbeläggningar till motsvarande kvalitet
- Reparation av dörrar och fönster utan att byta till högre standard
- Utbyte av trasiga installationer mot likvärdig utrustning

- Löpande underhåll av ventilationssystem
- Återställning efter skador för att återgå till tidigare skick

Ny-, till- och ombyggnad (investeringar)

Åtgärder som förbättrar eller utökar en tillgångs funktion, kapacitet eller standard. Dessa utgifter bokförs som investeringar.

Exempel:

- Byte från tvåglas- till treglasfönster (standardförbättring)
- Tillbyggnad av nya lokaler eller våningsplan
- Installation av hiss i byggnad där det tidigare inte funnits
- Energieffektiviserande åtgärder (exempelvis extra isolering jämfört med ursprungligt skick)
- Ombyggnad till ökad tillgänglighet (t.ex. installation av ramper).

Verksamhetsanpassningar

Åtgärder som genomförs för att anpassa lokalen eller utrustningen till speciella verksamhetsbehov, utan att höja tillgångens ursprungliga standard, funktion eller värde. Dessa kostnader redovisas normalt som driftkostnader, såvida de inte innebär en väsentlig förbättring.

Exempel:

- Flytt av ej bärande väggar för nya rumsindelningar, om det inte innebär förbättrad standard
- Byte av fast inredning utan att förhöja byggnadens funktion eller värde
- Anpassning av rum eller lokaler för verksamhet utan värdehöjande åtgärd

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet (aktiveras) om de medför att tillgångens prestanda, kapacitet eller servicepotential förbättras eller ökar utöver vad som ursprungligen bedömts. Om så inte är fallet, ska de kostnadsföras direkt.

Exempel på när tillkommande utgifter aktiveras:

- Ökning av byggnadens kapacitet (t.ex. större lokalyta, ytterligare våningsplan)
- Installation som minskar framtida kostnader, exempelvis mer energieffektiv utrustning
- Åtgärder som markant förbättrar kvaliteten eller livslängden på anläggningen

Inventarier

- Inventarier av mindre värde eller kort livslängd ska kostnadsföras direkt vid anskaffning.
- Om flera inventarier köps in samtidigt och har ett naturligt samband (exempelvis möbler till ett helt kontor), kan det samlade anskaffningsvärdet ligga till grund för bedömning om investering.

Komponentredovisning

För detaljer kring komponentavskrivning och separat redovisning av väsentliga delar, se särskilt avsnitt om komponentredovisning.

3.5 Komponentredovisning

Syftet med komponentavskrivning är att uppnå en mer rättvisande kostnadsfördelning över tiden. Detta sker genom att betydande underhållsutgifter med lång nyttjandeperiod aktiveras i balansräkningen och skrivs av, samt genom att avskrivningar baseras på respektive komponents faktiska nyttjandeperiod snarare än tillgångens totala nyttjandeperiod.

Avskrivningarna ska återspegla hur tillgångens värde och/eller servicepotential successivt förbrukas. Om förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs väsentliga komponenter skiljer sig åt i betydande grad, ska tillgången delas upp på dessa komponenter och varje komponent skrivs av separat. Vid nyinvesteringar som överstiger 500 000 kronor ska en bedömning alltid göras om komponentindelning är tillämplig.

När en komponent återanskaffas hanteras detta som anskaffning av en ny anläggningstillgång. Eventuellt kvarvarande redovisat värde för den ersatta komponenten kostnadsförs och utangeras ur anläggningsregistret.

3.6 Kapitalkostnader

Kapitalkostnader är kostnader som är direkt kopplade till finansiering av investeringar och består av:

- avskrivningar
- internränta

Kapitalkostnader belastar den verksamhet som äger investeringen och därmed erhålls en rättvis bild av verksamhetens kostnader och intäkter över tid. För *Prislappsverksamheter* ska kapitaltjänsten för investeringar rymmas inom befintlig ram.

Internredovisning av tillkommande kapitaltjänstkostnader sker mot berörda nämnder från och med året efter det att en investering har färdigställts och tagits i bruk. Syftet med detta är att underlätta en korrekt och rättvisande resursfördelning samt att minska risken för att öronmärkta medel för kapitalkostnader används till andra ändamål inom budgetverksamheten.

Om kapitaltjänstkostnaderna minskar, exempelvis på grund av att en anläggning är färdigavskriven eller att internräntan sänks, sker en justering i samband med att de tekniska ramarna fastställs inför kommande år. För budgetverksamheterna innebär detta en minskning av ramen, medan huvudregeln för prislappsverksamheterna är att deras tekniska ramnivå behålls oförändrad trots förändringen i kapitaltjänstkostnader.

3.6.1 Avskrivningar

Avskrivningarnas främsta syfte är att fördela anskaffningsvärdet på de perioder som tillsammans utgör användningstiden för tillgången. Vid anskaffningstillfället ska en plan fastställas för hur en anläggningstillgång med begränsad nyttjandeperiod ska skrivas av. Eventuellt restvärde ska inte utgöra underlag för avskrivning.

Avskrivning ska ske från och med den tidpunkt då tillgången kan tas i bruk. För en fastighet innebär det normalt senast i samband med slutbesiktning som görs mellan beställare och entreprenör. Restvärden och fastställda nyttjandeperioder för tillgångar ska systematiskt omprövas. Det kan finnas många skäl till att restvärdet och nyttjandeperioden förändras, som exempelvis minskad prestanda eller förändrat kapacitetsutnyttjande. Förväntas skillnaden i förbrukningen av en

materiell anläggningstillgångs betydande komponenter vara väsentlig, ska tillgången delas upp på dessa. Respektive komponent ska skrivas av separat.

Om det efter det att tillgången tagits i bruk visar sig att en komponents nyttjandeperiod avviker från det som tidigare antagits ska nyttjandeperioden ändras. Detta kan till exempel bero på nya lagregler eller införande av ny teknik som kommer kräva att utbyte måste ske tidigare än beräknat. Ett annat exempel kan vara att slitaget på komponenten är mindre än beräknat och därmed kan komponenten användas under en längre tid.

För tillgångar med bestående värde, såsom mark och konstverk med obestämbar nyttjandeperiod, görs ingen avskrivning. Konstverk som utsätts för slitage eller har begränsad livslängd ska däremot skrivas av enligt ordinarie principer.

3.6.2 Internränta

Investeringsmedel betraktas som ett lån från kommunens finansförvaltning till den verksamhet som anskaffar anläggningstillgången. Lånet återbetalas genom årliga kostnader för ränta och avskrivningar över tillgångens livslängd. Räntan baseras på SKR:s internränta, som motsvarar genomsnittsräntan för kommunernas lån hos Kommuninvest. Internräntan motsvarar också det avkastningskrav kommunen har på egna likvida medel.

3.6.3 Nedskrivning

Indikationer på nedskrivningsbehov, minst en av följande faktorer behöver vara uppfylld:

1. Tillgången används inte och beslut har fattats om att avveckla den.
2. Tillgången kan inte längre användas för sitt ursprungliga ändamål på grund av förändringar eller nya lagar.
3. Tillgången har fysiska skador som minskar dess värde och årliga servicepotential.

En nedskrivnings ska återföras om det inte längre finns skäl för den. Se RKR rekommendation R6.

3.7 Avyttring av anläggningstillgång

Vid all avyttring gäller affärsmässighet, det vill säga bästa möjliga ekonomiska ersättning ska eftersträvas. Då den avyttrade egendomen har ett värde (över ett prisbasbelopp) bör ett anbudsförfarande ske.

Avyttrad, kasserad eller utrangerad anläggningstillgång ska rapporteras till ekonomienheten för justering i anläggningsregistret.

Realisationsvinst/-förlust i samband med försäljning hanteras via finansförvaltningen.

3.7.1 Lös egendom

Beslut om försäljning av lös egendom ska fattas av respektive nämnd eller enligt delegation.

Om det är uppenbart att annan kommunal verksamhet skulle kunna ha behov av objektet ska detta stämmas av i kommunens ledningsgrupp innan försäljning till extern part verkställs.

Vid intern försäljning ska priset utgöras av bokfört värde.

3.7.2 Fast egendom

Försäljning av fast egendom regleras av delegationsordning.

4. Investeringsprocess

Planering och beslut om investeringar sker i den ordinarie planeringsprocessen där investeringsbudgeten ingår som en del i den årliga kommunplanen. Investeringsprocessen kan delas in i tre faser: planering, genomförande och slutredovisning.

4.1 Planering

4.1.1 Behov

Alla nämnder ska löpande upprätta en treårig investeringsplan som speglar verksamhetens behov. Planen ska förankras i nämnden och lämnas till ekonomienheten i januari året innan verksamhetsåret.

Lokalinvesteringar ska framgå av teknik- och servicenämndens investeringsplan utifrån processen för lokalresursplanering.

Planerat underhåll ska årligen uppdateras och utgöra underlag till investeringsbudget.

En investeringsplan ska upprättas per investeringsprojekt. Innehållet anpassas efter vilken fas projektet befinner sig i – tidiga faser kan innehålla preliminär information, medan projekt med genomförd förstudie ska redovisas mer utförligt.

Planen bör innehålla följande:

- Beskrivning av investeringen
 - Redovisning av genomförd förstudie eller utredning, inklusive preliminär budget och tidplan
 - Motiv för investeringen: Vilka möjligheter skapas, vilka problem adresseras, vilken förbättring eller effekt uppnås jämfört med nuläget, samt vilken nytta uppstår för medborgare, brukare, verksamheter och den administrativa organisationen
 - Konsekvensbeskrivning: Beskriv konsekvenser och risker både vid genomförd och utebliven investering
 - Investeringsutgift: Ange uppskattad investeringsutgift, gärna som ett intervall, samt eventuella bidrag eller medfinansiering
 - Tidsplan: Ange från igångsättning (inklusive förstudie) till dess att investeringen kan tas i bruk (aktivering)
 - Driftkostnads kalkyl: Redovisa årlig påverkan på resultatet, såsom kapitalkostnad, förändrat personalbehov, energikostnader, lokaleffektivitet med mera
- Nämndernas investeringsplaner, med tillhörande driftkostnads kalkyl där möjligt, lämnas till ekonomienheten och sammanställs till kommunens totala investeringsbudget.

4.1.2 Beredning och beslut

Under våren, inom ramen för kommunplansprocessen, sker en beredning av investeringsbudgeten där en prioritering sker mellan investeringsprojekten utifrån behov och med utgång från möjligt investeringsutrymme (planerad investeringsram).

Information om vilka investeringar som prioriterats och föreslås ingå i kommunplanen delges samtliga nämnder för att planera eventuellt ökade driftkostnader vid fortsatt utarbetande av nämndplan för kommande verksamhetsår. För IT-investeringar har den gemensamma nämnden beslutat om en ram där återkoppling av ett godkännande ska ges.

Kommunstyrelsen lämnar förslag till investeringsbudget för kommande år samt en plan för de två därpå följande åren till kommunfullmäktige. Beslutade investeringar ansvaras av berörd, beställande nämnd och verkställs med stöd av övriga involverade nämnder.

För nya investeringsprojekt ska även en separat investeringsbeskrivning specifikt för projektet bifogas som beslutsunderlag.

I sammanställningen av investeringsbudget-/plan kategoriseras investeringen utifrån i vilken fas den befinner sig i.

Investeringar i planeringsfas innebär investeringar som antingen är helt nya behov, som genomgår en förstudie eller som är beslutade men befinner sig i projekteringsfas eller upphandling. Under planeringsfasen ska det finnas möjlighet att avbryta projektet om det visar sig att projektet inte bär sig ekonomiskt, utifrån beslutad investeringsram, eller om det uppstår icke förutsedda förutsättningar. Beslut om avbrytandet av investering kräver ett politiskt beslut i kommunstyrelsen.

För investeringsprojekt såsom exempelvis nybyggnationer av fastigheter eller investeringar som varit föremål för teknisk projektering och detaljplanering krävs startbeslut innan projektet påbörjas, om projektet avviker med mer än 10 procent än den antagna investeringsvolymen och/eller annat betydelsefullt sakskäl framkommit.

Kommunfullmäktiges beslut om kommunplan innebär att kommunstyrelsen delegeras att fatta startbeslut eller motsvarande för investeringar i planeringsfas. Av varje enskilt beslut som fattats avseende ett specifikt investeringsprojekt ska tydligt framgå om ytterligare beslut krävs i den fortsatta hanteringen. I anslutning till beslut om igångsättning ska kalkyler och tidsplaner uppdateras.

Investeringar i genomförandefas är påbörjade men ej avslutade investeringar.

För *löpande investeringar* (oftast årligen återkommande) beslutar kommunfullmäktige om en investeringsram medan ansvarig nämnd eller tjänsteman enligt delegation beslutar om vilka projekt som ska ingå i ramen.

För *Inventarier nämnder* fördelar ekonomichefen utrymmet enligt beslutad ram utifrån nämndernas underlag. Kommunledningsgruppen ska konsulteras innan fördelning.

4.2 Genomförande

4.2.1 Hantering i anläggningsreskontran

Beslutade investeringsprojekt ska anmälas till ekonomienheten för uppläggning i anläggningsreskontran med information om vilken typ av investering (till exempel fastighet, inventarier och så vidare), komponentindelning, avskrivningstider samt

datum för när aktivering av kapitalkostnader ska ske (det vill säga när investeringen är beräknad att vara färdigställd och tas i bruk). Om det under genomförandefasen sker någon förändring av när investeringen beräknas vara färdigställd ska det rapporteras till ekonomienheten av ansvarig nämnd.

4.2.2 Löpande uppföljning

I samband med ordinarie löpande ekonomiuppföljning ingår även uppföljning av samtliga investeringsprojekt som befinner sig under genomförande. Uppföljning sker i ansvarig nämnd och i den nämnd som genomför investeringsprojektet.

Uppföljning ska innehålla följande rubriker per investeringsprojekt (Färdigställda investeringar/Pågående projekt):

- Total budget
- Ackumulerat utfall
- Avvikelse
- Årets budget
- Årets utfall
- Årets avvikelse
- Avvikelsekommentar (åtgärdsförslag)

Om avvikelser från beslut avseende inriktning, omfattning, ekonomi, tidpunkter med mera föreligger eller kan befaras, ska rapportering ske till berörd nämnd och till kommunstyrelsen även vid andra tidpunkter än i samband med ordinarie ekonomiuppföljningar. Bedöms projektet bli dyrare än 10 procent ska vidare rapportering ske till kommunfullmäktige.

Överskott på ett investeringsprojekt får ej kvittas mot underskott på ett annat utan beslut i kommunfullmäktige.

4.2.3 Ombudgetering av investeringsmedel

Vad gäller anslag för investeringar som ej ännu har ianspråktagits eller färdigställts under det aktuella året kan ombudgetering begäras. Begäran om ombudgetering eller avvikelser enligt föregående avsnitt ska vara ekonomichefen tillhanda så snart dessa är kända.

Det är viktigt att ta hänsyn till de kapitalkostnadseffekter som uppkommer vid ombudgetering, samt i vilken omfattning planerade investeringar innevarande år förskjuts framåt i tiden.

4.3 Slutredovisning

Vid färdigställd och avslutad investering ska slutredovisning ske och en efterkalkyl upprättas, där de ekonomiska delarna följs upp och analyseras i jämförelse med förkalkylen. Slutredovisning sker till den instans som tagit beslut om investeringen. Då investeringen sker på beställning från annan nämnd lämnas även slutredovisningen till beställaren. Motiven för slutredovisning är krav på uppföljning, återrapportering och lärande för framtiden samt att i slutändan erhålla en rättvisande redovisning.

Tidpunkten för slutredovisning avgörs utifrån när investeringen godkännts vid slutbesiktning. Slutredovisning ska göras även om projektet i senare skede kan komma att belastas med ytterligare kostnader. Garantibesiktning ska göras två år efter slutbesiktning, eller efter tid som finns specificerad i upphandling.

4.4 Nyttillkommande investeringar

Nyttillkommande investeringsärenden som inte beslutats i samband med antagandet av kommunplanen på sammanträdet i juni ska alltid hänskjutas till senare kommunfullmäktige med beslut om finansiering och påverkan på det finansiella målet. Beslutsunderlaget ska omfattas av samma krav på information som för investeringsprojekt enligt tidigare beskriven planerings- och beslutsprocess.

5. Investeringar hos kommunens bolag

I bolagens ägardirektiv står:

- ”Bolaget ska till kommunen lämna de uppgifter som av kommunen bedöms nödvändiga för upprättande av kommunens budget.”
- ”Bolaget ansvarar för att Mora kommunfullmäktige får ta ställning innan sådana beslut fattas som är av principiell betydelse eller annars av större vikt. Uppstår tveksamheter om huruvida ställningstagande krävs, ska bolaget samråda med kommunstyrelsen i Mora kommun.”

Bolagen ska upprätta och lämna sina investeringsplaner på samma sätt som kommunens nämnder. Investeringar eller åtgärder som kan påverka kommunens verksamhet, både vad gäller drift och investeringar, ska särskilt meddelas kommunen.

6 Finansiering

6.1 Investeringsutgift

God ekonomisk hushållning innebär bland annat att ha en långsiktigt hållbar finansiering av investeringsplanen. Kommunen har som finansiellt mål att investeringar i *skattefinansierad verksamhet* ska ske med egna medel (vara självfinansierade), vilket innebär i ett längre perspektiv att investeringarna inte ska överstiga summan av årets resultat och avskrivningar. Om investeringarna lånefinansieras i för stor utsträckning försämras soliditeten och räntekostnaderna blir en belastning i resultatet.

För investeringar som finansieras genom taxor, avgifter eller nettokostnadssänkande åtgärder görs en bedömning av investeringsutgiften utifrån kommunens finansiella mål, likviditet och risker.

6.2 Investeringsbidrag från det offentliga

Enligt RKR R2 - Intäkter ska inkomsten, i den mån en avgift eller ett bidrag är hänförbart till en investering, intäktsföras på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande och förbrukning.

Investeringsbidrag som kommunen erhåller ska intäktsföras under anläggningens ekonomiska livslängd. Investeringsbidraget ska således inte kvittas mot investeringskostnaden utan bruttovärdet av investeringen ska tas upp i balansräkningen. Investeringsbidraget ska fördelas med lika stora delar under anläggningens nyttjandeperiod.

6.3 Lånefinansiering

Lånefinansiering påverkar soliditeten och räntekostnaderna blir en belastning i resultatet och bör därför undvikas.

Kommunfullmäktige kan dock medge att ett angeläget investeringsobjekt lånefinansieras om det inte bedöms möjligt att genomföra inom ramen för självfinansiering vid den aktuella tidpunkten och investeringen i övrigt följer principerna för god ekonomisk hushållning och kommunens långsiktiga finansiella mål.

6.4 Leasing

Leasing av utrustning delas in i operationell och finansiell leasing. Finansiell leasing, där leasingen är en finansieringsform likställt ett banklån, ska redovisas som investering. Längre hyresavtal klassificeras som finansiell leasing enligt RKR R5 – leasing.

Grundprincipen är att leasing ska undvikas och beslut om leasing alltid ska förankras hos ekonomienheten för att säkerställa den mest ekonomiska fördelaktiga finansieringslösningen.

6.5 Driftkostnader

Driftkalkyler ska ha tydliggjorts i samband med planeringsstadiet.

Vid behov av ramförstärkning avseende drift beträffande investeringar till *Budget på budgetnämnder* ska detta hanteras inom ramen för ordinarie budgetprocess. För dessa nämnder sker en automatisk kompensering för ökade kapitalkostnader påföljande år beräknat från färdigställande år. Om det i samband med investeringsprojekt uppkommer kostnader som ska bokföras direkt ska även dessa hanteras i den ordinarie budgetprocessen för *Budget på budgetnämnder*.

Prislappsverksamheter ska som regel finansiera alla kostnader som är förknippade med investeringen; både direkta kostnader och indirekta kostnader såsom tillkommande driftkostnader/kapitalkostnader, inom ramen för erhållen beräknad teknisk ram.

Se avsnitt 3.4.1 för gränsdragningar vad som anses vara direkta kostnader och vad som räknas som investeringsutgift.

6.6 Olika typer av investeringar

Beroende på vilken typ av investering som görs får investeringen varierande konsekvenser för driftskostnaderna framöver. Vid beslut om investeringar kan det därför vara vägledande att bedöma typ av investering.

Nyinvesteringar innebär att nya drift- och kapitalkostnader uppstår, som ska finansieras över tid. Detta innebär att åtaganden i framtiden ökar.

Ersättningsinvesteringar ersätter en befintlig anläggning i syfte att uppnå samma standard och volym som tidigare. Rena ersättningsinvesteringar med samma standard bör över tid ligga i nivå med avskrivningarna justerat för inflation. Detta för att inte urholka tillgångsmassans värde och skjuta kostnader framåt i tiden.

Rationaliseringsinvesteringar avser investeringar som ger lägre driftkostnader än dagens nivå.

7 Beslutsordning

7.1 Kommunfullmäktige

- Beslutar vilka investeringar som ska genomföras
- Beslutar vilka strategiska investeringar som ska genomföras
- Beslutar om investeringsramar för nämnderna och den totala investeringsbudgeten
- Beslutar om fastställd investeringsbudget överstiger 10 procent av den redan beslutade nettoutgiften
- Fastställer nämndernas ramar inom kommunen för framtida drift- och underhållskostnader.

7.2 Kommunstyrelsen

- Beslutar om investeringar som är avvikande från tidplan eller kräver omfördelning av budget mellan olika investeringsprojekt, efter begäran från teknik- och servicenämnden.

7.3 Teknik- och servicenämnden

- Ansvarar för projektering och upphandling av fastighets-/lokal- och infrastrukturinvesteringar inom ramen för kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens beslut
- Begär hos kommunstyrelsen startbeslut inför genomförande av investeringar, om investeringen överstiger budget med 10 procent (*gäller ej löpande investeringar*) och/eller annat betydelsefullt sakskaäl framkommit under planeringsfasen
- Ansvarar, efter erforderliga beslut, för genomförande av fastighets-/lokal- och infrastrukturinvesteringar, avtalstecknande mm

Teknik- och servicenämnden beslutar i övrigt generellt i enlighet med reglemente och eventuella särskilda beslut.

7.4 Gemensam servicenämnd för IT

- Ansvarar för projektering och upphandling av investeringar av IT-system och IT- infrastruktur inom ramen för samverkansavtal, reglemente och Mora kommunfullmäktiges budgetbeslut
- Inhämtar beställande nämnds godkännande inför beslut om igångsättning av IT- investeringar
- Beslutar om igångsättning/genomförande för investeringar inom nämndens verksamhetsområde

7.5 Övriga nämnder

- Ansvarar för upphandling och anskaffning av investeringar inom nämndens verksamhetsområde inom ramen för kommunfullmäktiges beslut.
- Meddelar teknik- och servicenämnden godkännande inför start av fastighets-/lokalinvesteringar.
- Meddelar servicenämnden för IT godkännande inför beslut om start av IT-investeringar.
- Beslutar om anskaffning för investeringar inom nämndens verksamhetsområde.